

Hűség és összefogás

Ebben a könyvben hosszabb és rövidebb visszaemlékezéseket olvashatunk. Emlékezéseket egy eltűnt világról. Egyéni életsorsokat, életsorsok mozaikkockáit ismerhetjük meg, amelyek azonban egy közösség sorsát tárják elénk. Beszélnek egy elmúlt világról és életmódról. Szép és tragikus történetek. Szépek, amikor a gyermekkorról, a családról, a természet közeli, átlátható, érthető és egyszerű életről szólnak, s tragikusak, amikor a front, a téesszervezés, a kényszerű városba költözés eseményeit mondják el. A visszaemlékezők keresztmetszetét adják a mai társadalomnak: kétkezi munkások mellett művészek, értelmiségiek is leírták saját történeteiket. Egy azonban közös bennük: életük a peresi tanyavilágban gyökerezik.

Peres, a tanyavilág népe generációkon keresztül élte mindennapjait – amíg lehetett, s amíg hagyták. A napi és a heti munka, a tanulás rendjét a vasárnapi miselátogatás, a mozgalmas közösségi élet alkalmait tették változatossá. Aratás, disznóvágás, fosztás, tanulás – hasznos és tevékeny élet reggeltől estig. Ezt tette tönkre a téesszervezés. A városba költözőkben valami megszakadt. Ám az élet parancsa erős. Túl kellett élni. És élni kell ma is a Peresen kívül. De segít az emberként való túlélésben az emlékezés kötelessége.

Bármiről is írnak az emlékezők: gazdálkodás, iskola, családi összetartás, a második világháború, a front átvonulásának tragikus eseményei, az 1956-os jászberényi események, az erőszakos téesszervezés embertelenségei, a búcsú bál forgatója, amiben sok szerelem született és sok hűséges házasságot kötöttek, egykori tanítók és barátok; minden történetből az egyéni és a közösségi sors összefonódása, a hűség, a ragaszkodás és a szülőföld szeretetének szava szól. S a kitartás, a megbocsátás és az élni akarás szava. Mert elvették ugyan az élet harmonikus keretét, Peres megszűnt, de a leszármazottak akaratából, Isten segítségével a kápolna s közösségi terme megújult. Helyet adva a mindenkori jelenben a múlt emlékeinek, a találkozásnak a Teremtővel és embertársainkkal.

A visszaemlékezésekben az otthon, a tanya mellett ugyanis a kápolna, az iskola, a kereszt és a harang jelképezi az egykori tanyavilágot, a szűkebb szülőföldet. A lélek, a szellem, a közösségi összetartás és összetartozás helyei ma újra várják a peresieket. Még ha csak a Kisasszony-napi búcsú idejére is, de a kápolna, újra hívja és összeköti az egykori lakókat. A hűség megrendítő példája, amikor az egykori templomgondnok dédunokáját a kápolnában keresztelik meg.

A távoli múlt minden visszaemlékezésben megszépül: színek, hangok, hangulatok, érzések kavarnak az elbeszélésekben, amikor a gyerekkor, a fiatal felnőttkor színhelyéről, a peresi tanyavilágról szólnak. A történetek mélyén a Gondviselésben bízó ember értékei tárulnak föl: a természetszeretet, a csönd, a nyugalom, a harmónia, a szabadság, az egymás iránti szeretet, egymás segítése, a megbocsátás, a közösségi összefogás. Bármiről is beszéljenek, történeteikben lényegében erről szólnak az emlékezők. Ezért van mondanivalójuk a nem peresiek számára is.

Olvassuk hát megértéssel és a helyét kereső ember iránti tisztelettel. A hűség emlékeztetőjeként, az összefogás erejének hirdetőjeként.

Dr. Barna Gábor

néprajzkutató, egyetemi tanár, SZTE Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék,
MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport